

Світлана Приходько

здобувачка вищої освіти 3 курсу Навчально – наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Поняття, предмет, методи та система кримінології. історія кримінології*

Сучасна модернізація суспільних відносин породжує динамічну перебудову соціальних зв'язків, що неодмінно сягає всіх аспектів складного механізму запобігання злочинам. У контексті подальшого розвитку демократії, запобігання злочинам не просто визнається пріоритетним напрямом сучасної кримінальної політики, але також виконує важливу роль суспільного регулятора у формуванні соціальних відносин. Ця зміна в підході стає ключовим чинником у вдосконаленні нашої суспільної дійсності та створенні більш безпечного та гармонійного суспільства.

Кримінологія є науковою дисципліною, що досліджує злочинність як соціальне явище, причини злочинної поведінки, профілактику злочинів та методи боротьби з ними [1, с.34]. Вона охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із вивченням як індивідуальних злочинців, так і соціальних груп, намагаючись зрозуміти, чому люди скоюють злочини та як з цим можна боротися.

* Наукова керівниця – *Ірина Шило*, викладачка кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Предметом кримінології є дослідження злочинності, її причин, умов та закономірностей, що призводять до виникнення злочинної поведінки. Серед основних аспектів, що вивчаються в межах цієї науки:

- Злочинність як суспільне явище, її структура, динаміка та географія.
- Злочинець — індивідуальні та соціальні характеристики особи, яка вчиняє злочин.
- Жертви злочину (віктимологія) — особливості поведінки жертв, їхні взаємодії з злочинцями та соціальне оточення.
- Причини злочинної поведінки — аналіз факторів, що зумовлюють злочини, від індивідуальних (психологічних) до соціальних (економічних, культурних, правових).
- Профілактика злочинності — заходи, спрямовані на попередження злочинів [2, с.78].

Методи кримінологічних досліджень включають аналіз і синтез, індукцію, дедукцію, абстрагування, експеримент, формалізацію, моделювання, математичні методи, системний аналіз, висування гіпотез та інші.

Також в кримінологічних дослідженнях використовуються різні методи, включаючи статистичні, конкретно-соціологічні, психологічні та математичні методи.

Статистичні методи важливі для вивчення злочинності, оскільки злочинність являє собою масове соціальне явище. Статистичні дані можуть надати значну кількість інформації про рівень злочинності, її зміни в часі та просторі, а також інші статистичні закономірності. Статистичні методи можуть бути суцільними (коли досліджується весь об'єкт) або вибірковими (коли вивчається лише частина об'єкта), залежно від конкретного дослідження. Вибірковий метод може бути виправданим у разі, коли організація суцільного спостереження складна і дорога.

Конкретно-соціологічні методи включають такі методи, як масові опитування, спостереження, вивчення документів та експертні оцінки. Ці методи дозволяють отримувати більше деталей та контекстуальної інформації про злочинність і фактори, які її впливають [3, с.90].

У кримінології важливо використовувати правильну комбінацію методів і методик для досягнення найкращих результатів в дослідженні злочинності та пов'язаних явищ.

Для розуміння суті кримінології важливо враховувати не лише її предмет, методологію та методику, але також її місце в системі наук. Кримінологія відрізняється від більшості інших юридичних наук тим, що більшість проблем, які вивчаються нею, мають комплексний характер і включають елементи філософії, політології, соціології, правознавства, психології, педагогіки, демографії, економіки, статистики та інших наук. Неоспоримий факт полягає в тому, що кримінологія входить до групи суспільних наук.

Історія кримінології як наукової дисципліни починається в кінці XVIII століття. Засновником класичної школи кримінології вважається італійський юрист Чезаре Беккарія, який у своїй роботі «Про злочини і покарання» (1764)

заклав основи сучасної кримінології. Він виступав за гуманізацію кримінального права та обмеження жорстоких покарань.

У XIX столітті виникла позитивістська школа кримінології, засновниками якої були Чезаре Ломброзо, Енріко Феррі та Рафаеле Гарофало. Ломброзо вважав, що злочинці мають фізіологічні ознаки, які відрізняють їх від нормальних людей. Ці ідеї стали основою для розвитку біологічних та психологічних теорій злочинної поведінки.

У XX столітті кримінологія розширила свою методологічну базу завдяки розвитку соціологічних та психологічних теорій. Злочинність почали досліджувати не тільки як індивідуальне відхилення, але і як соціальне явище, що пов'язане з економічними, культурними, та політичними факторами [4, с.25].

Отож, кримінологія представляє собою соціально-правову науку, що вивчає сутність, закономірності та прояви злочинності, а також її фактори, особистість злочинця та інших осіб, які можуть вступити на кримінальний шлях, а також систему запобігання злочинності. Методологія та методи кримінології повинні бути комплексною, системною складовою. Вона повинна використовувати методи різних наук, доповнюючи один одного і не дублюючи однакову інформацію. Методи кримінологічних досліджень можна класифікувати за різними критеріями, такими як емпіричні та теоретичні методи, об'єктивні та суб'єктивні методи.

Відтак, кримінологія є важливою наукою, що дозволяє суспільству краще розуміти природу злочинності та знаходити способи її запобігання. Її розвиток проходив через багато етапів, від класичних теорій до сучасних методів дослідження. Розуміння причин та умов злочинної поведінки, а також розробка ефективних профілактичних заходів є ключовими завданнями сучасної кримінології, яка продовжує відігравати важливу роль у забезпеченні безпеки та правопорядку в суспільстві.

Література

1. Кримінологія. Конспект лекцій. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 183 с.
2. Кримінологія: підручник заг. ред. І.Г. Богатирьова, В.В. Топчія. Київ: ВД Дакор, 2018. 352 с.
3. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології. Харків: Право, 2016. 192 с.
4. Кримінологічний вимір сучасності : зб. тез доп. наук.-практ. конф. (14 квітня 2022 р., м. Харків). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Кримінол. асоц. України; Харків, Наук. парк «Наука та безпека»: ХНУВС, 2022. 102 с.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**